

הרואה פרק תשיעי ברכות

(א) מניח, (ב) מריס, (ג) מריס, (ד) קושטין מה, (ה) ימנות סג, (ו) ושם איתא דר מן צר רבא אמר רב, (ז) ושבט סו, (ח) ונ"י היטב בע"ז מה, (ט) כפשי"י וכו' שם ד"ה היטב, (י) ויקוד לחומת ביתו כך פירש"י צ"ל נ ד"ה לאשין, (יא) וכו' ע"ש ובערוך פי' כותל, (יב) ונ"י הערוך אודלא פי' ונאלץ, (יג) ונעלל נה, (יד) מוסא יא, (טו) סנהדרין ל, (טז) ונ"י הערוך ערוח פי' שומר המעליס, (יז) ד"ה שבור לפני ד"ה ונעל, (יח) ששמות יג, (יט) שער השמים ה, (כ) מניח, (כא) מריס סג, (כב) קושטין מה, (כג) ימנות סג, (כד) ושם איתא דר מן צר רבא אמר רב, (כה) ושבט סו, (כו) ונ"י היטב בע"ז מה, (כז) כפשי"י וכו' שם ד"ה היטב, (כח) ויקוד לחומת ביתו כך פירש"י צ"ל נ ד"ה לאשין, (כט) וכו' ע"ש ובערוך פי' כותל, (ל) ונ"י הערוך אודלא פי' ונאלץ, (לא) ונעלל נה, (לב) מוסא יא, (לג) סנהדרין ל, (לד) ונ"י הערוך ערוח פי' שומר המעליס, (לה) ד"ה שבור לפני ד"ה ונעל, (לו) ששמות יג, (לז) שער השמים ה,

הגהות הב"ח

(א) גמ' וקרימ פסוקא לפתוח: (ב) שם תפשי ליה לכה דחיל כולי עלמא ואמרי רבא איתפסי אנן לא כל שכן אמרי ליה: (ג) שם הוה מתפילין עיין רבא ואשכח וא"ו דפטר חמור גריט התפלה לטוף אול: (ד) רש"י ד"ה שבור מלכא מלך פרס:

גליון הש"ס

גמ' א"ל אשתך שכבא ע"י לקמן דף ס"ז ע"ה מוס' ד"ה רבא:

לעיו רש"י

משילאר"י (מישילר"ר) ש"ינים טוחנות.

מוסף רש"י

את אמרת לקריבך. למת כמו קטנה לקרוב, ושמו אמרה שמתנה לקרובה (קדושין מה). בבבא, צבור (שבת טו). כ"י. מקום מושב התינים זילבי"ש (נ"ו בה ע"י תוס' שם). אשיתא. מומה (ב"ב ג).

קיסר. מלך רומי והיה לו תגר עם פרסיים: **מאי הוינא**. מאי ארצה בלילה בחלוס: **משחרי לך פרסאי**. עושים כך עבודת המלך. כמו לא חמרא דחד מנהון שחרית (תרגום במדבר טו). ולשון חכמים (ספרי פ' דברים) הדבק לשחור ושחמוו לך: **ושנו לך**. ישללך בשני:

וטחני כך קשייטא. יכופו אותך לטחון גרעיני תמרים: **ט שצור** (י). מלך פרס: **פסיד עסקך**. מתקלקל פרקמטיא שלך: **ולא אהני לך למיכל**. מתוך ערךך לא יעטם לך שום מאלכ: **מרווח עסקך**. ומתוך שממתך לא תתאוה לאכול שמהיה שצע בשממתך: **והיא**. אשתך: **נפכוחי פחדך**. להפיג דאגתך: **מרישה**. זרע רב מוליא השדה: **בדיינא דמלכא**. אוצר שחשטי המלך שם ישצר על ידי גנבים ועלילו עליך לומר שאתה גנבם: **קל וחומר מינך**. אם רבא נחשד כל שכן שחשדונו חשו וייראו ממך: **חסא**. חזרת: **עיף עסקך**. כפול צריות כחזרת שהיא רחבה וכפולה: **מריר עסקך**. שנאו לכל ומר יהיה הסחורה שלך: **חציטא**. הם היו משתכרים ציין: **חלי עסקך**. מתוך כלומר שמתן סחורתך צול: **דקדחי**. גלגה: **עשיק עסקך**. ציוקר ממכרנו כמו עשיק לגנך (ב"מ ד' נב): **לרבא א"ל קאוי עסקך**. לשון קהוי הכל ישנאוהו: **מפנעי עסקך**. יתבקש עסקך ויחזור אחרי לקנות: **דקאי אאיסדן**. מראשטווי. כדמתרגמינן מראשטווי אסדווי (בראשית סז): **מנלח הויס**. רלש ישיצה הדורש לרשות והממורגנן

אמר ליה קיסר לר' יהושע בר' (חגינא)

אמריתו דחכמיתו טובא אימא לי מאי הוינא בחלמאי אמר ליה חזית דמשחרי לך פרסאי וגרבי כך ורעיי כך שקצי בחוטרא דדהבא הרהר כוליה יומא ולאורתא הוא אמר ליה שבור מלכא לשמואל אמריתו דחכמיתו טובא אימא לי מאי הוינא בחלמאי אמר ליה חזית דאתו רומאי ושבו לך וטחני כך קשייטא ברחיאי דדהבא הרהר כוליה יומא ולאורתא הוא בר הדיא מפשר חלמי הוה מאן דיהיב ליה אגרא מפשר ליה למעליותא ומאן דלא יהיב ליה אגרא מפשר ליה לגרעותא אביי ורבא חזו חלמא אביי יהיב ליה זוזא ורבא לא יהיב ליה אמרי ליה אקרינן בחלמין שורך טבוה לעיניך וגו' לרבא אמר ליה פסיד עסקך ולא אהני לך למיכל מעוצבא דלבך לאביי א"ל מרווח עסקך ולא אהני לך למיכל מחדוא דלבך אמרי ליה אקרינן בנים ובנות תוליד וגו' לרבא אמר ליה כבישותיה לאביי א"ל בנך ובנתך נפישו וימונסבן בנתך לעלמא ומדמיין באפך כדקא אזול בשביה אקריין בנך ובנותיך נתונים לעם אחר לאביי א"ל אמרה לקריבה ואכפה לך ויהבת להון לקריבה דהוי כעם אחר לרבא א"ל דביתיה שכיבא ואתו בניה ואתא איתתא אחריתי דאמר רבא אמר ר' ירמיה בר אבא אמר רב מאי דכתיב בנך ובנותיך נתונים לעם אחר זו אשת אחרת פסוקא מחדוא דלבך לרבא אמר ליה פסיד עסקך ושתית וקרית (ב) לפכוחי פחדך אקרינן זרע רב תוציא השדה לאביי א"ל מרישיה לרבא א"ל מסיפיה אקרינן זיתים יהיו לך בכל גבולך וגו' לאביי א"ל מרישיה לרבא א"ל מסיפיה אקרינן זרעו כל עמי הארץ וגו' לאביי א"ל נפק לך שמא דריש מתיבתא הוית אימתך נפלת בעלמא לרבא אמר ליה בדיינא דמלכא אתבר ומתפסת בגנבי ודייני כולי עלמא קל וחומר מינך למחר אתבר בדיינא דמלכא ואתו (ב) ותפשי ליה לרבא. אמרי ליה חזן חסא על פום דני לאביי א"ל עיף עסקך כחסא לרבא א"ל מריר עסקך כי חסא אמרי ליה חזן בשרא על פום דני לאביי אמר ליה בסים חמרך ואתו כולי עלמא למזבן בשרא וחמרא מינך לרבא אמר ליה תקיף חמרך ואתו כולי עלמא למזבן בשרא למיכל ביה אמרי ליה חזן חביתא דתלי בדיקלא לאביי אמר ליה מדלי עסקך כדיקלא לרבא אמר ליה חלי עסקך כתמרי אמרי ליה חזן רומנא דקדחי אפום דני לאביי אמר ליה עשיק עסקך כרומנא לרבא אמר ליה קאוי עסקך כרומנא אמרי ליה חזן חביתא דנפל לבריא לאביי א"ל מתבעי עסקך כדאמר נפל פתא בבירא ולא אשתכח לרבא א"ל פסיד עסקך ושד' ליה לבריא אמרי ליה חזינן בר חמרא דקאי אאיסדן ונוער לאביי אמר ליה מלכא הוית וקאי אמורא עליך לרבא א"ל פטר חמור (ב) גהיט מתפילך א"ל לדידי חזי לי ואיתיה אמר ליה וא"ו דפטר חמור ודאי גהיט מתפילך לסוף אזל רבא לחודיה לגביה אמר ליה חזאי דשא ברייתא דנפל אמר ליה *אשתך שכבא אמר ליה חזאי (ב) ככי ושני דנתור א"ל בנך ובנתך שכבן אמר ליה חזאי תרתי יוני דפרחן א"ל תרי נשי מגרשת אמר ליה חזאי תרי גרגלידי דלפתא אמר ליה תרין קולפי בלעת אזל רבא ההוא יומא ויתיב בי מדרשת כוליה יומא אשכח הגהו תרי סגי נהורי דהוו קמנצו בהדי הדדי אזל רבא לפרוקיניהו ומחוהו לרבא תרי דלו למחוייה אחריתי אמר מסתיי תרין חזאי לסוף אתא רבא ויהיב ליה אגרא א"ל חזאי *אשיתא דנפל א"ל נכסים בלא מצרים קנית א"ל חזאי אפדנא דאביי דנפל וכסיין אבקה א"ל אביי שכבי ומתיבתיה אתיא לגבך א"ל חזאי אפדנא דידי דנפיל ואתו כולי עלמא שקיל לבינתא לבינתא א"ל שמעתתך מברין בעלמא א"ל חזאי דאבקע רישו ונתר מוקרי א"ל *אודרא מבי סדיא נפיק א"ל אקריין הללא מצראה בחלמא א"ל ניסא מתרחשי לך הוה קא אויל בהדיה בארבא אמר בהדי גברא דמתרחיש ליה ניסא למה לי בהדי דקא סליק נפל סיפרא מיניה אשכחיה רבא וחזאי דהוה כתיב ביה (ב) כל החלומות הולכין אחר הפה אמר רשע בדיך קיימא וצערתן כולי האי כולוהו מחילנא לך בר מברתיה דרב חסדא יהא רעוא דלמסר ההוא גברא לידי דמלכותא דלא מרחמו עליה אמר מאי אעביד גמירי *דקללת חכם אפילו בחנם היא באה וכ"ש רבא דבדינא קא לייט אמר איקום ואגלי *דאמר מר גלות מכפרת עון קם גלי לבי רומאי אזל יתיב אפתחא דריש *טורוינא דמלכא ריש טורוינא הוא חלמא א"ל חזאי חלמא דעיל מחמא באצבעתי א"ל הב לי זוזא ולא יהב ליה לא א"ל ולא מידי א"ל חזאי דנפל תכלא בתרתין אצבעתי א"ל הב לי זוזא ולא יהב לי זוזא ולא יהב דנפל תכלא בכולה ידא א"ל נפל תכלא בכולהו שיראי שמעי בי מלכא ואתויהו לריש טורוינא קא קטלי ליה א"ל אנא אמאי איתו להאי דהוה ידע ולא אמר אייתוהו לבר הדיא אמרי ליה אמטו זוזא דידך חרבו שיראי

עומד עליו צלמורא להשמיע בקול רס לרצים כקול חמור הנוער: **וי"ו דפטר חמור גהיט מפילך**. צפרשת והיה כי יציאך וכל פטר חמר תפדה צהיט והוא חסר וי"ו וצתפילין של רבא כתבו הכותב מלא ואח"כ מחקו והיינו גהיט מחוק: **דשא ברייטא**. דלת חילון שבצית: **אספק מסה**. השומרת את הצית:

כני. שינים הפנימיות שקורין משילאר"י: **סרסי נשי מגרסת**. שאשטו של אדם קרויה יונה דכתיב יונתי תמתי: **סרין קולפי בלעט**. מכת מקל עז צראשו כראשי לפמות: **בלא מרסי**. נחלה בלא מרסי כלומר קרקעות רחצים ורצים: **וכסיין אכקיה**. כסוי עפר הפורה ממשולת החומה: **ונפר מוקרי**. נפר מוח: **אודרא מני סדיא**. המוכין יולאין מן הכר שבמראשטווי: **הללא מלכא**. הלל שאנו קורין בפסח. לפי שיש הלל אחר הקרוי הלל הגדול קורין לזה הלל המלכאי: **ניסי מסרחשי לך**. שעי נסים נקרא ניסן שעל כל צרה הצאה לישראל אומרים אותו על גאולתן: **פוס קא אזיל**. צר הדיא צדיה לרבא: **צארבא**. צספניה: **אמר כהדי גברא דמתרחיש ליה ניסא למה לי**. שמא כלן יררע לו הנס שמתבע הספניה והוא ינלל: **בדיך קיימא**. כך הוא תלי הפטרון אם לטובה אם לרעה והפספת לי לרעה: אשמו של רבא צמ רב חסדא היטה: **טורוינא דמלכא**. שומר אוצר המלך: **נפל פתלא**. מולע: שיראי

רבינו הגנאל

א"ל חזאי אשיתא דנפל. פי' כותל. א"ל חזאי אפדנא דאביי דנפל. פי' אפדנא חזר. ונפל במקריה פי' מוח שבקרקד. א"ל אודרא מבי סדיא נפק. פי' הוציא הוציא מן הכסת. גמירי דקללת חכם אפי' בחנם היא באה. פי' מתקיימת.

תורה אור השלם

- ↑ וַיַּחַפְרוּ עֲבָדֵי יִצְחָק בְּחֹלֹ וַיִּמְצְאוּ שָׂם בְּאֵר מַיִם חַיִּים: בראשית כו ט
- ↑ כִּי מִצְאֵי מַצְאֵי חַיִּים וַיִּפְקֹ רִצְוֹן מִיָּד:

משילו ח לה
3. כי בה אמר ה' הגני נטה אליה בנהר שלום ובחבל שוטף כבוד גוים וינקתם על צד תנשאו ועל בריכם תשעשעו: ישעיהו יו יב
4. כַּפְּרִים עֹפֹת כֶּן זָנָן הָיְבָאוּ עַל יְדוּשָׁלַם גִּזּוֹן וַהֲגִיל פֶּסַח וַהֲמִלְטוּ: ישעיהו לא ה

- ↑ הַשֶּׁפֶת שְׁלוֹם לֹנָן כִּי גַם כָּל מַעֲשֵׂיו פִּעְלֵךְ לֹנָן: ישעיהו כו יב
- ↑ וְאֶשֶׁר אִבְלוּ שָׂאֵר עַמֵּי יְעוֹרֵם מַעֲלֵיהֶם הַפְּשִׁיטוּ וְאֵת עֲצֻמֹתיהֶם פָּצְרוּ וּפְרִשׁוּ כַּאֲשֶׁר פִּסַּר וַבְּכֹשֶׁר בְּחוּץ קִלְחָתוֹ: מִיֵּה ג ג
- ↑ וַיִּירָאוּ מִמַּעֲרֵב לֹנָן שֵׁם הַיְּמוֹנִיחַ שִׁמְשׁ אֵת כְּבוֹדוֹ: כי יבוא כנהר צר רוח ה' ישעיהו לו טו
- ↑ כַּצְּפוּר נִוּדְדַת מִן קִדְדָן כֶּן אִישׁ נִוּדַד מִמְקוֹמוֹ: ישעיהו כו ח

9. ומשל אל בית המזבז משל ואמרת אליום בה אמר אנני אלהים שפת הסיר שפת וגם יקצ בו קמו: יחזקאל לו ג
10. כַּעֲנַבִּים בְּמִדְבַּר מִצְרַיִת וְיִשְׂרָאֵל כְּבִבְרָה בְּהַאֲנָה בְּרֵאשִׁיתָהּ רֵאשִׁית אֲבוֹתֵיהֶם הַמָּחָה בְּאוֹר כַּעֲל פְּעוֹר וַתִּזְוֶי בְּלִשְׁתׁ וַתִּזְוֶי שְׂקִיצִים כְּאֲהָבָם: ישעיהו טו ט

- ↑ כִּי מִנְּפֹן סוּדָם נִפְגְּמוּ וּמִשְׁחָמֹת עֲמִירָה עֲנַבְיָו עֲנַבֵּי רוּחַ אֲשַׁכְּלַת מִרְתַּת לְמַטָּ: דברים לב לב
- ↑ מִזֶּה נִאוּו עַל הַתְּהִיִּם רִגְלֵי מְבַשֵּׁר מִשְׁמַעֵי שְׁלוֹם מְבַשֵּׁר טוֹב מִשְׁמַעֵי שִׁשְׁוֹה אִמְרוּ לְצִוּוֹן מִלֶּךְ אֲדָמָה: ישעיהו כו ז
- ↑ עַל הַתְּהִיִּם אֶשָׂא כְּבִי וְגַל נִאוּו מִדְּבַר יְהִיָּה בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל וּבְכֹאֵו הַמְּבַרִּים וְלֹא שְׁמַעוּ קוֹל מִקְרָה מַעֲרָה אֲבוֹתֵיהֶם הַמָּחָה בְּאוֹר כַּעֲל פְּעוֹר וַתִּזְוֶי בְּלִשְׁתׁ וַתִּזְוֶי שְׂקִיצִים כְּאֲהָבָם: ישעיהו כו ז
- ↑ וַתִּזְוֶי בְּיוֹם הַהוּא וַיִּזְקַע בְּשׁוֹפֵר גְּדוֹל וּבְכֹאֵו הַמְּבַרִּים בְּאֶרֶץ אֲשׁוּרֹת וַתִּזְוֶי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַתִּזְוֶי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַתִּזְוֶי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַתִּזְוֶי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם: ישעיהו כו ז
- ↑ תִּקְעוּ שׁוֹפֵר בְּרִעַו בֵּית הַחֲצִצְרָה בְּקִרְהָ הִרְעִו בֵּית אֲוֹ אֲחֵרֵיךָ גְּמִינִי: ישעיהו כו ז

הרשע ח ה
16. הלכל בני ישראל לא יתרוץ כלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תרען אשר יקלה לו בין מצרים ובין ישראל: שמות יא ז

- ↑ וַהֲכַלְבִּים עָזוּ פֶּשַׁע לֹא יָדְעוּ שְׂבָעָה וַחֲמָה רַעִים לֹא יָדְעוּ הַבֵּן כֹּלֵם לְדוֹרָם פְּנֵי אִישׁ לְכַבְּעוּו מִקְצֵהוּ: ישעיהו יא יא
- ↑ אֲרִיָּה שָׂאֵן מִי לֹא יִתְרֹץ לֶחֶם מוֹרָה לֹא עֲלָה לֹא יָבֹא: עמוס ג ח
- ↑ עֲלָה אֲרִיָּה מִסְבָּבוּ וּמִשְׁחָמֹת גוֹיִם נִסְעוּ בְּצֹא מִמְקוֹמוּ לְשׁוֹם אֲרָצֶךָ לְשִׁמְחָה עֵרֶךְ תִּצְדָּקָה מֵאֵין יוֹשֵׁב: ירמיהו ד ז
- ↑ וַיִּשְׁלַח פְּרַעְיָה וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וַיִּרְצָהוּ מִן הַבּוֹר וַיִּגְלַח וַיַּחֲלֶךְ שְׁמֹלָתוֹ וַיִּבְאֵן אֶל פְּרַעְיָה: בראשית מא די
- ↑ וַיִּגְדַּל לָהּ אֵת כָּל לְבוּ וַיֹּאמֶר לָהּ מוֹרָה לֹא עֲלָה עַל רֹאשֵׁי כִי גוֹיִר אֱלֹהִים אֲנִי מִבְּטָן אִמִּי אִם גְּלוּחִתִּי וְסָר מִמֶּנִּי כַדִּי וְחִלְיִתִּי וַהֲיִיתִי כְּכֹל הָאָדָם: שופטים טו ז
- ↑ מַעֲנָן גַּיִים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנִזְלִים מִן לְבָנוֹן: שיר השירים ד טו
- ↑ כְּהִקְרֵי בִיר מִימֵיהָ כֶּן הִקְרֵי רַעֲתָהּ חֲמִס וְשֵׁר וַשִּׁמְעוּ בָהּ עַל פְּנֵי תַמִּיד חָלִי וּמְכָה: ירמיהו ו ז

אשר יסמך איש עליו ובה בכפו ונקבה כן פרעה מלך מצרים לכל הבטחים עליו: מלכים ב יח כא
26. ראשית חכמה קנה חכמה ובכל קנייך קנה בינה: משלי ד ו
27. כבוד שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים יגנה יחדיו אפיס ארץ ובה רבבות אפרים והם אלפי מנשה: דברים לו ז
28. וכי יצח שור את איש או את אשה ומת סקול יסקל השור ולא יאכל את בשורו ובעל השור נקי: שמות כא כח
29. גילי מאד בת עיון הריעי בת יודישלם הזה מלךר יבוא לך צדיק ונשוע הוא עני ורכב על חמור ועל עיר כן אנתות: זכריה ט ט
30. אבכי ארד עמך מצרימה ואבכי אעלך גם עלה ויוסף ושת ידו על עניקי: בראשית מו ד
31. ויאמר דוד אל נתן חטאתי לך ויאמר נתן

נו:

הרואה פרק תשיעי ברכות

שיראי דמלנא. מעיליס של מלך: **דאטלניק**. חמלק לז'. ודוגמנו בהעור והרטוב (חולין קמז). דללקי מללק: **יעזו עליך רעה**. והס הלמייס פה שיען עליך רעה: **חרון אף**. ניכר בחוטם שמתחמם ומוזיא הכל על כן הוא קרוי חרון אף: **לא סלעוך למעשה ידך**. שמתעשר: **כאדוסא מייסא**. ככבוד וזהדר תמות: **אמו צעל**. דומיא דשמן שהוא כמוך הזית השקה את אמו: **קטיף לי כוכבא**. עקרתי כוכב בחלוס: **גנפס**. שנמשלו לכוכבים: ^ו **נערה המאורסה**. היו רגילין לעשות לה חופה של הדס כנניסתה לחופה וקורין לה הינומא כדלמרינן בכמוצות (דף עו ט): **שילאתה** בהינומא ורלשה **פרוע: עונא דאסא**. עולא דאסא ^ו **שכי משלחא**. מתיס הפשטת: **אס כן**. דלית לך התס נכסי ואצון לה שכיז התס: **קפא**. דלמניי לך היא כשורא שגלשון פרס ויון קורין לכשורא **קפא: דיקא**. הוא עשרה שגלשון יוני קורין לעשרה דיקא. והכי אמרי לך יש לך ממון צקורה עשירית: **דריש עשרה**. קורה שזראש **עשרה: שלש שלומוס פס**. שלש חלומות המזכירים שלוס: **ופרשו לאשר כסיר**. אלמנא פורענותא היא: **וככל קנייך**. לשון מרובה הוא אף קניס הרבה קנה של צינה הוא: **קרא קורא קירא קניא**. קרא דלעת כדלמרינן לקמן הרואה דלועין בחלוס ירא שמיס הוא לשון דלו עיני למרוס (ישעיה לח): **קורא**. כך הגדל צננפי הדקל צכל שנה כדקן שאר לילנות ולשנה שניה הוא מתקשה ונעשה עץ: **קירא**. שעה: **קניא**. קנה: **האולל מצטרו**. בחלוס: **צין כדדוף**. כשהוא רך: **גס עלפ**. קרוצ לנותריקון של גמל: **פלא נעשה לו**. כמו שנעשה לפינחס כדלמרינן בסנהדרין (דף עב ט):

לר' ישמעאל ראיתי שאני משקה שמן לזיתים אמר ליה בא על אמו אמר ליה חזאי דקטיף ליה כוכבא אמר ליה בר ישראל גנבת אמר ליה חזאי דבלעתי לכוכבא אמר ליה בר ישראל ובגתיה ואכלת לדמיה אמר ליה חזאי עיני דנשקן אהדדי אמר ליה בא על אחותו אמר ליה חזאי דנשקי סיהרא אמר ליה בא על אשת ישראל אמר ליה חזאי דדריכנא בטונא דאסא אמר ליה בא על נערה המאורסה אמר ליה חזאי טונא מעיליא והוא מתתאי אמר ליה משכבך הפוך אמר ליה חזאי עורבי דהדרי לפורייה אמר ליה אשתך זנתה מאנשים הרבה אמר ליה חזאי יוני דהדרי לפורייה אמר ליה נשים הרבה טמאת אמר ליה חזאי דנקיש תרי יוני ופרחן אמר ליה תרתי נשי נסכת ופסרתנינן בלא גט אמר ליה חזאי דקליפנא ביעי אמר ליה שכבי קא משלחת אמר ליה כולוהו איתנהו כי בר מהא דליתיה אדהכי והכי אתיא האי איתתא ואמרה ליה האי גלימא דמכסא דגברא פלוני הוא דמית ואשלחתיה אמר ליה חזאי דאמרי לי שבך לך אבוך נכסי בקפודקיא אמר ליה אית לך נכסי בקפודקיא אמר ליה לאו אול אבוך לקפודקיא אמר ליה לאו אם כן קפא כשורא דיקא עשרה זיל חזי קפא דריש עשרה שהיא מלאה זווי אול אשכח שהיא מלאה זווי אמר רבי חנינא הרואה באר בחלוס רואה שלום שנאמר ויחפרו עבדי יצחק

בנחל וימצאו שם באר מים חיים ר' נתן אומר מצא תורה שנאמר **כי מוצאי מצא חיים וכתוב הכא באר מים חיים רבא אמר חיים ממש אמר רבי חנן שלש שלומות הן נהר צפור וקדרה נהר דכתיב **3**הגני נוטה אליה כנהר שלום צפור דכתיב **4**כצפרים עפות כן יגן ה' צבאות וגו' קדרה דכתיב **5**ה' תשפות שלום לנו אמר ר' חנינא ובקדרה שאין בה בשר **6**שינינו **6**ופרשו כאשר בסיר וכבשר בתוך קלחת אמר ר' יהושע בן לוי הרואה נהר בחלוס ישכים ויאמר הגני נוטה אליה כנהר שלום קודם שיקדמנו פסוק אחר **7**כי יבא כנהר צר הרואה צפור בחלוס ישכים ויאמר כצפרים עפות כן יגן וגו' קודם שיקדמנו פסוק אחר **8**כצפור נודדת מן קנה וגו' הרואה קדרה בחלוס ישכים ויאמר ה' תשפות שלום לנו קודם שיקדמנו פסוק אחר **9**שפות הסיר שפות הרואה ענבים בחלוס ישכים ויאמר **10**כענבים כמדובר קודם שיקדמנו פסוק אחר **11**ענבימו ענבי רוש הרואה הר בחלוס ישכים ויאמר **12**מה נאוו על ההרים הגלי מבשר קודם שיקדמנו פסוק אחר **13**על ההרים אשא בכי וגהי הרואה שופר בחלוס ישכים ויאמר **14**והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול קודם שיקדמנו פסוק אחר **15**תקעו שופר בגבעה הרואה כלב בחלוס ישכים ויאמר **16**ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו קודם שיקדמנו פסוק אחר **17**והכלבים עזי נפש הרואה ארי בחלוס ישכים ויאמר **18**אריה שאג מי לא יירא קודם שיקדמנו פסוק אחר **19**עלה אריה מסבכו הרואה תגלחת בחלוס ישכים ויאמר **20**ויגלח ויחלף שמלותיו קודם שיקדמנו פסוק אחר **21**אם גלחתי וסר ממני כחי הרואה באר בחלוס ישכים ויאמר **22**באר מים חיים קודם שיקדמנו פסוק אחר **23**כהקיר ביר מימיה הרואה קנה בחלוס ישכים ויאמר **24**קנה רצוץ לא ישבר קודם שיקדמנו פסוק אחר **25**הנה בטחת ^א לך על משענת הקנה הרצוץ תנו רבנן הרואה קנה בחלוס יצפה לחכמה שנאמר **26**קנה חכמה קנים יצפה לבינה שנאמר **27**ובכל קנייך קנה בינה אמר רבי יירא קרא קורא קירא קניא כולוהו מעלו לחלמא תניא אין מראין דלועין אלא למי שהוא ירא שמים בכל כחו הרואה שור בחלוס ישכים ויאמר **27**כבוד שורו הדר לו קודם שיקדמנו פסוק אחר **28**כי יגח שור את איש תנו רבנן חמשה דברים נאמרו בשור האוכל מבשרו מתעשר ונחו והיין ליה בנים שמנגחים בתורה נשכו יסורין באים עליו ורעמו דרך רחוקה נודמנה לו רכבו עולה לגדולה והתניא רכבו מת לא קשיא האי דרכיב הוא לתורא הוא דרכיב תורא לרידייה הרואה חמור בחלוס יצפה לישועה שנאמר **29**הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורוכב על חמור הרואה חתול בחלוס כאתרא דקרו ליה שונרא נעשית לו שירה נאה שינרא נעשה לו שינוי רע הרואה ענבים בחלוס לבנות בין בונמן בין שלא בומנן יפות שחורות בומנן יפות שלא בומנן רעות הרואה סוס ^ג לבן בחלוס בין בנחת בין כרדוף יפה לו אדום בנחת יפה כרדוף קשה הרואה ישמעאל בחלוס תפלתו נשמעת ודוקא ישמעאל בן אברהם אבל טייעא בעלמא לא הרואה גמל בחלוס מיתה נקנסה לו מן השמים והצילוהו ממנה אמר רבי חמא ברבי חנינא מאי קראה **30**ואנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה רב נחמן בר יצחק אמר מהכא **31**גם ה' העביר חטאתך לא תמות הרואה פינחס בחלוס פלא נעשה לו ^ה הרואה פיל בחלוס פלאות נעשו לו פילים פלאי פלאות נעשו לו והתניא כל מיני חיות יפין לחלוס חוץ מן הפיל ומן הקוף לא קשיא**

הרואה פרק תשיעי ברכות

שיראי דמלנא. מעיליס של מלך: **דאטלניק**. חמלק לז'. ודוגמנו בהעור והרטוב (חולין קמז). דללקי מללק: **יעזו עליך רעה**. והס הלמייס פה שיען עליך רעה: **חרון אף**. ניכר בחוטם שמתחמם ומוזיא הכל על כן הוא קרוי חרון אף: **לא סלעוך למעשה ידך**. שמתעשר: **כאדוסא מייסא**. ככבוד וזהדר תמות: **אמו צעל**. דומיא דשמן שהוא כמוך הזית השקה את אמו: **קטיף לי כוכבא**. עקרתי כוכב בחלוס: **גנפס**. שנמשלו לכוכבים: ^ו **נערה המאורסה**. היו רגילין לעשות לה חופה של הדס כנניסתה לחופה וקורין לה הינומא כדלמרינן בכמוצות (דף עו ט): **שילאתה** בהינומא ורלשה **פרוע: עונא דאסא**. עולא דאסא ^ו **שכי משלחא**. מתיס הפשטת: **אס כן**. דלית לך התס נכסי ואצון לה שכיז התס: **קפא**. דלמניי לך היא כשורא שגלשון פרס ויון קורין לכשורא **קפא: דיקא**. הוא עשרה שגלשון יוני קורין לעשרה דיקא. והכי אמרי לך יש לך ממון צקורה עשירית: **דריש עשרה**. קורה שזראש **עשרה: שלש שלומוס פס**. שלש חלומות המזכירים שלוס: **ופרשו לאשר כסיר**. אלמנא פורענותא היא: **וככל קנייך**. לשון מרובה הוא אף קניס הרבה קנה של צינה הוא: **קרא קורא קירא קניא**. קרא דלעת כדלמרינן לקמן הרואה דלועין בחלוס ירא שמיס הוא לשון דלו עיני למרוס (ישעיה לח): **קורא**. כך הגדל צננפי הדקל צכל שנה כדקן שאר לילנות ולשנה שניה הוא מתקשה ונעשה עץ: **קירא**. שעה: **קניא**. קנה: **האולל מצטרו**. בחלוס: **צין כדדוף**. כשהוא רך: **גס עלפ**. קרוצ לנותריקון של גמל: **פלא נעשה לו**. כמו שנעשה לפינחס כדלמרינן בסנהדרין (דף עב ט):

לר' ישמעאל ראיתי שאני משקה שמן לזיתים אמר ליה בא על אמו אמר ליה חזאי דקטיף לי כוכבא אמר ליה בר ישראל גנבת אמר ליה חזאי דבלעתי לכוכבא אמר ליה בר ישראל ובגתיה ואכלת לדמיה אמר ליה חזאי עיני דנשקן אהדדי אמר ליה בא על אחותו אמר ליה חזאי דנשקי סיהרא אמר ליה בא על אשת ישראל אמר ליה חזאי דדריכנא בטונא דאסא אמר ליה בא על נערה המאורסה אמר ליה חזאי טונא מעיליא והוא מתתאי אמר ליה משכבך הפוך אמר ליה חזאי עורבי דהדרי לפורייה אמר ליה אשתך זנתה מאנשים הרבה אמר ליה חזאי יוני דהדרי לפורייה אמר ליה נשים הרבה טמאת אמר ליה חזאי דנקיש תרי יוני ופרחן אמר ליה תרתי נשי נסכת ופסרתנינן בלא גט אמר ליה חזאי דקליפנא ביעי אמר ליה שכבי קא משלחת אמר ליה כולוהו איתנהו כי בר מהא דליתיה אדהכי והכי אתיא האי איתתא ואמרה ליה האי גלימא דמכסא דגברא פלוני הוא דמית ואשלחתיה אמר ליה חזאי דאמרי לי שבך לך אבוך נכסי בקפודקיא אמר ליה אית לך נכסי בקפודקיא אמר ליה לאו אול אבוך לקפודקיא אמר ליה לאו אם כן קפא כשורא דיקא עשרה זיל חזי קפא דריש עשרה שהיא מלאה זווי אול אשכח שהיא מלאה זווי אמר רבי חנינא הרואה באר בחלוס רואה שלום שנאמר ויחפרו עבדי יצחק

בנחל וימצאו שם באר מים חיים ר' נתן אומר מצא תורה שנאמר **כי מוצאי מצא חיים וכתוב הכא באר מים חיים רבא אמר חיים ממש אמר רבי חנן שלש שלומות הן נהר צפור וקדרה נהר דכתיב **3**הגני נוטה אליה כנהר שלום צפור דכתיב **4**כצפרים עפות כן יגן ה' צבאות וגו' קדרה דכתיב **5**ה' תשפות שלום לנו אמר ר' חנינא ובקדרה שאין בה בשר **6**שינינו **6**ופרשו כאשר בסיר וכבשר בתוך קלחת אמר ר' יהושע בן לוי הרואה נהר בחלוס ישכים ויאמר הגני נוטה אליה כנהר שלום קודם שיקדמנו פסוק אחר **7**כי יבא כנהר צר הרואה צפור בחלוס ישכים ויאמר כצפרים עפות כן יגן וגו' קודם שיקדמנו פסוק אחר **8**כצפור נודדת מן קנה וגו' הרואה קדרה בחלוס ישכים ויאמר ה' תשפות שלום לנו קודם שיקדמנו פסוק אחר **9**שפות הסיר שפות הרואה ענבים בחלוס ישכים ויאמר **10**כענבים כמדובר קודם שיקדמנו פסוק אחר **11**ענבימו ענבי רוש הרואה הר בחלוס ישכים ויאמר **12**מה נאוו על ההרים הגלי מבשר קודם שיקדמנו פסוק אחר **13**על ההרים אשא בכי וגהי הרואה שופר בחלוס ישכים ויאמר **14**והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול קודם שיקדמנו פסוק אחר **15**תקעו שופר בגבעה הרואה כלב בחלוס ישכים ויאמר **16**ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו קודם שיקדמנו פסוק אחר **17**והכלבים עזי נפש הרואה ארי בחלוס ישכים ויאמר **18**אריה שאג מי לא יירא קודם שיקדמנו פסוק אחר **19**עלה אריה מסבכו הרואה תגלחת בחלוס ישכים ויאמר **20**ויגלח ויחלף שמלותיו קודם שיקדמנו פסוק אחר **21**אם גלחתי וסר ממני כחי הרואה באר בחלוס ישכים ויאמר **22**באר מים חיים קודם שיקדמנו פסוק אחר **23**כהקיר ביר מימיה הרואה קנה בחלוס ישכים ויאמר **24**קנה רצוץ לא ישבר קודם שיקדמנו פסוק אחר **25**הנה בטחת ^א לך על משענת הקנה הרצוץ תנו רבנן הרואה קנה בחלוס יצפה לחכמה שנאמר **26**קנה חכמה קנים יצפה לבינה שנאמר **27**ובכל קנייך קנה בינה אמר רבי יירא קרא קורא קירא קניא כולוהו מעלו לחלמא תניא אין מראין דלועין אלא למי שהוא ירא שמים בכל כחו הרואה שור בחלוס ישכים ויאמר **27**כבוד שורו הדר לו קודם שיקדמנו פסוק אחר **28**כי יגח שור את איש תנו רבנן חמשה דברים נאמרו בשור האוכל מבשרו מתעשר ונחו והיין ליה בנים שמנגחים בתורה נשכו יסורין באים עליו ורעמו דרך רחוקה נודמנה לו רכבו עולה לגדולה והתניא רכבו מת לא קשיא האי דרכיב הוא לתורא הוא דרכיב תורא לרידייה הרואה חמור בחלוס יצפה לישועה שנאמר **29**הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא עני ורוכב על חמור הרואה חתול בחלוס כאתרא דקרו ליה שונרא נעשית לו שירה נאה שינרא נעשה לו שינוי רע הרואה ענבים בחלוס לבנות בין בונמן בין שלא בומנן יפות שחורות בומנן יפות שלא בומנן רעות הרואה סוס ^ג לבן בחלוס בין בנחת בין כרדוף יפה לו אדום בנחת יפה כרדוף קשה הרואה ישמעאל בחלוס תפלתו נשמעת ודוקא ישמעאל בן אברהם אבל טייעא בעלמא לא הרואה גמל בחלוס מיתה נקנסה לו מן השמים והצילוהו ממנה אמר רבי חמא ברבי חנינא מאי קראה **30**ואנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה רב נחמן בר יצחק אמר מהכא **31**גם ה' העביר חטאתך לא תמות הרואה פינחס בחלוס פלא נעשה לו ^ה הרואה פיל בחלוס פלאות נעשו לו פילים פלאי פלאות נעשו לו והתניא כל מיני חיות יפין לחלוס חוץ מן הפיל ומן הקוף לא קשיא**

מסורת הש"ס

(א) ועי' בעין, צ) ונאמנר כליל וכו"א בילקוט ישעיה סוף רמז לטז, א) כד"י חקר מנח כן והוא קרא כשעיה לו, ד) ועי' סנהדרין גא, ה) ונקטן מ:ו, א) ד"ה עברה אחר ד"ה טונא,

הגהות הב"ח

(א) גמ' עד דלילטק אמר רבא לא מחילנא ליה עד דלילטק רשיה אול וכו' ואלטקיל רשיה ונפל תמין: (ב) רש"י ד"ה טונא וכו' דאסא הסיד ואח"כ מ"ה משכבו הפך באותה נערה היא מלמולה והוא מלמטה הסיד ואח"כ מ"ה שכי קא משלח:

רב ניסים גאון

התני רב יוסף אין מראין דלועין אלא ליראי שמים. כבר שאלני עליה תלמיד מבני ספרד היש לה טעם ואני לא קבלתי בה כלום וגם לא נשאלתי עליה לכן מעולם ונמתי לו כי זאת קבלה היא ברוי החכמי ולא נודע לי שהוכיחו בה טעם אבל נראין הדברים בעיני שאפשר שהיו דומים יראי שמים לדלועין שכשם שהדלועין אין בכל פירות הארץ גדולים מהם אפי"כ אין מתגדלים על הארץ אלא כל זמן שהן גדולין ופרין הן מוסיפין נמיכות בהרין כך הן יראי שמים אין כל הבריות שמעלותו גבוהה ממעלתם ולא עדיף מהם כדדרישנן בהאי פסוקא

(אויב כח) הן יראת ה' היא חכמה וכו' וירא שמים שכן בלשון יוני קורין לאחת הינא לפי שמפרש בפי"ב ב"מ (שבת דף לא) ואעפ"כ כל זמן שמוסיף להן הקב"ה חכמה וכו' וירא שמים הן דכתיב (תהלים קמא) ראשית חכמה יראת ה' ובפני יציאות השבת בנמי דבני מירבא (הירמיה ג) אמר ה' עונת עקב עונה יראת ה' ובגמ' הירן סבוך פירקא דכסיו הדם (חולין דף טפ) אמר הקב"ה לישיראל חושק אני ככס שאפי' בישה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעיטין עצמכם לפני נתתי גדולה לאברהם אמר (בראשית י"ח) ואנכי עפר ואפר נתתי גדולה למשה ואהרן אמרו (שמות טו) ונתנו מה נתתי גדולה לדוד אמר (תהלים כב) ואנכי תולעת ולא איש ולפיכך אפשר שהיה כונתן של חכמים ברימיו יראי שמים לדלועים בשביל הירב הזה ועוד נשמענה מגופה של מלה דלועין דלו עיני למרום וזו היא מרת יראי שמים כמו שאמר חזקיה (ישעיה לח) דלו עיני למרום כלומר שהן בוטחין בו ומצפין אליו ומחכים לטובו והיה ישר בעיני השורא' זה הפירוש גם בעיני כל התלמידים שהיו לשם ולפיכך כתבתיו בזה המקום:

(א) סולמיה כ"ה לפניו כמנומנא חלשית.

^[1] ארץ ובה רבבות אפרים והם אלפי מנשה: דברים לו ז
28
וכי יצח שור את איש או את אשה ומת סקול יסקל השור ולא יאכל את בשורו ובעל השור נקי: שמות כא כח
29
גילי מאד בת עיון הריעי בת יודישלם הזה מלךר יבוא לך צדיק ונשוע הוא עני ורכב על חמור ועל עיר כן אנתות: זכריה ט ט
30
אבכי ארד עמך מצרימה ואבכי אעלך גם עלה ויוסף ושת ידו על עניקי: בראשית מו ד
31
ויאמר דוד אל נתן חטאתי לך ויאמר נתן
אל דוד דן ה' העביר חטאתך לא תמות: שמואל ב יב יג

